

Sairaanhoitajuus – arvokasta ammatillista osaamista taidolla, sydämellä ja lämpimin käsin

9.10.2024

Etelä-Pohjanmaan Seniorisairaanhoitajat vierailivat Seinäjoen ammattikorkeakoululla 30.9.2024. Aktiivinen joukko eläköityneitä sairaanhoitajia keskusteli vilkkaasti kliinisen hoitotyön sekä hoitotyön koulutuksen vetovoimaan ja pitovoimaan vaikuttavista tekijöistä sekä koulutuksen kehittymisestä heidän kouluajoistaan nykypäivään. Keskusteluissa nousi esiin kiitollisuus ja ylpeys arvokkaasta ja tärkeästä ammatista, jota he olivat saaneet toteuttaa eläköitymiseen saakka (kuva 1).

Yliopettaja Mari Salminen-Tuomaala kertoi tilaisuudessa sekä sairaanhoitaja-koulutuksen että sosiaali- ja terveysalan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen sisältämistä opinnoista ja niiden suoritustavoista sekä esitteli seniorisairaanhoitajille Kampustalon simulaatiotiloja ja -välineitä. Opetussisällöt koettiin motivoivina ja mielekkäinä. Eräs osallistujista kommentoikin, että olisi mielenkiintoista aloittaa opintoja nykyisillä opetussisällöillä ja monipuolisilla teknologisilla välineillä.

Kuva 1. Aktiivisia Etelä-Pohjanmaan seniorisairaanhoitajia vierailemassa Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kampustalolla (kuva: Mari Salminen-Tuomaala).

Sairaanhoitajan ammattitutkinto ja tehtäväkenttä

Sairaanhoitaja -koulutus pohjautuu EU:n ammattipätevyysdirektiiviin. Sairaanhoitaja -opinnot kestävät 3,5 vuotta ja ne ovat laajuudeltaan 210 opintopistettä. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajan tutkinnon voi suorittaa päiväopiskeluna, verkko-opintona tai joustavasti työn ohessa monimuoto-opiskeluna. Sairaanhoitajat voivat työskennellä kliinisessä hoitotyössä sekä erikoissairaanhoidon eri erikoisaloilla että perusterveydenhuollossa (Sairaanhoitajat, i.a.). Työkenttinä voivat olla myös avoterveydenhuolto, kotisairaanhoito, kouluterveydenhuolto ja ensihoito. Lisäksi sairaanhoitajat voivat halutessaan työllistyä myös yksityissektorille, kolmannelle sektorille tai vankeinhoidon ja maanpuolustuksen hoitotyön tehtäviin. Yhtenä mahdollisuutena on myös hakeutuminen kansainvälisiin tehtäviin.

Halutessaan sairaanhoitajat voivat hakeutua myös kehittämis- ja tutkimustyöhön ja opiskella lisää esimerkiksi kehittämis- ja tutkimustaitoja ammattikorkeakoulujen ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa tai tiedekorkeakoulujen maisteriopinnoissa. Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto, *Kliininen asiantuntijuus*, antaa valmiudet monipuolisiin kliinisen hoitotyön asiantuntija-, kehittäjä- ja esimiestehtäviin.

Sairaanhoitajan kompetenssit

Sairaanhoitajan ammattitutkinto edellyttää monenlaisia tiedollisia ja taidollisia kompetensseja ja mahdollistaa työskentelyn myös erilaisissa koulutus-, järjestö-, ohjaus- ja asiantuntijatehtävissä (Sairaanhoitajat, i.a.). Fukadan ym. (2018) mukaan sairaanhoitajilla on eettinen ja laillinen velvollisuus kehittää ja ylläpitää kompetenssejaan laadukkaina koko työuran ajan.

Nabizadeh-Gharghozar ym. (2020) ovat kuvanneet sairaanhoitajan kliinisiä kompetensseja tiedoista, taidoista ja asenteista koostuvana kombinaationa, joka muodostuu kokemuksen karttuessa ja erilaisten tilanteiden toistuessa työelämässä. Sairaanhoitajan henkilökohtaiset, sosiaaliset ja ammatilliset kompetenssit kehittyvät sekä opintojen että työuran aikana. Niiden kehittymistä edistävät sekä laadukas koulutus, mahdollisuus jatkokoulutukseen osallistumiseen että myös työorganisaation esimieheltä saatu tuki. Kompetenssien kehittyessä kriittinen ajattelu vahvistuu ja sairaanhoitaja kykenee tekemään luovia ja innovatiivisia ratkaisuja kliinisen hoitotyön arjessa.

Mrayyanin ym. (2023) mukaan kompetenssien määritteleminen ja mittaaminen hoitotyössä on haastavaa ammatin moniulotteisten osaamisvaatimusten ja erilaisten kliinisten alueiden vuoksi. Kompetenssia voidaan määritellä tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden integraationa, joka määrittää ammatillisuutta (Pijl-Zieber ym., 2014). Toisaalta se voidaan määritellä myös holistisena terminä, joka viittaa yksilön kapasiteettiin ja kykyyn tehdä jotakin menestyksellisesti.

Kliinisen hoitotyön kompetenssien kehittäminen on tärkeää, koska hoitotyössä tarvitaan tulevaisuudessa erilaista osaamista kuin tällä hetkellä. Sairauksien hoitomenetelmät ja hoitotyössä sovellettava teknologinen välineistö kehittyvät ja uudistuvat. Myös viestintäkanavat kehittyvät digitalisaation myötä. Kontaktina tapahtuvan potilasohjauksen korvaavat yhä useammin etäohjaustilanteet, joiden toteuttamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Teamsiä tai Zoomia. Etäohjaus edellyttää erityistä psykologista ja viestinnällistä ohjausosaamista sairaanhoitajalta, että etäohjauksella varmistetaan potilasturvallisuus ja hoidon jatkuvuus yhtä hyvin kuin face-to-face-ohjauksella. On myös tärkeä muistaa inhimillisyys ja empaattisuus, vaikka ohjaus tapahtuu digitaalisessa ympäristössä. Lisäksi on tärkeä pohtia, millaisia eettisiä haasteita etäohjaus aiheuttaa sairaanhoitajan ja potilaan vuorovaikutukseen. Digitaalisia ratkaisuja ei saisi kehittää vain taloudellisuutta ja tuloksellisuutta tavoitellen. Keskeistä on turvata potilasohjauksen laatu ja inhimillisyys.

Sairaanhoitaja näyttöön perustuvan hoitotyön edistäjänä

Sairaanhoitajilla on merkittävä rooli näyttöön perustuvan hoitotyön käytänteiden kehittäjinä ja soveltajina kliinisessä hoitotyössä. Ylimäen ym. (2022) mukaan näyttöön perustuvan hoitotyön on todettu edistävän hoitotyön turvallisuutta ja laatua. Rossi ym. (2020) korostavat, että on tärkeää, että sairaanhoitajat kehittävät sekä hoitotyön tutkimusosaamistaan että myös taitojaan hyödyntää näyttöön perustuvaa hoitotyötä koskevia tieteellisiä tutkimuksia. He ovat todenneet, että näyttöön perustuvan tiedon hyödyntäminen ei kuitenkaan toteudu kaikissa paikoissa vielä hyvin.

On olennaista ennakoida tulevaisuuden hoitotyön tarpeita ja hyödyntää uusien käytänteiden ja toimintamallien kehittämisessä näyttöön perustuvan tiedon myötä saatua trenditietoa siitä, millaista kliinistä osaamista ja millaisia hoitotyön kompetensseja tarvitaan esimerkiksi v. 2035. Ennakoivassa suunnittelussa on huomioitava erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asiakkaat, joilla on heikko digitaalinen terveyden lukutaito tai jotka jäävät kokonaan digitaalisten palveluiden ulkopuolelle. Miten huomioidaan heidän ihmisarvonsa ja oikeutensa, jotta he saisivat yhtä laadukasta hoitoa ja palvelua kuin ne, joille digitaalisuus on helpompaa.

Mari Salminen-Tuomaala
TtT, dosentti, yliopettaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
mari.salminen-tuomaala@app-staging.seamk.hion.dev

Mari Salminen-Tuomaala on terveystieteiden tohtori, joka toimii kliinisen hoitotyön yliopettajana Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Hän on Sosiaali- ja terveysalan ylempi AMK, Kliininen asiantuntijuus -tutkinnon YAMK-yliopettaja sekä Terveyden edistäminen ja hoito -tutkimusryhmän vetäjä. Hän toimii myös dosenttina Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden terveystieteiden yksikössä (hoitotieteen dosentuuri).

Lähteet

Fukada, M. (2018). Nursing competency: definition, structure and development. *Yonago Acta Medica* 61(1), 1–7. doi:10.33160/yam.2018.03.001

Mrayyan, MT.T, Abunab, H.Y., Khait, A.A., Rababa, M.J., Al-Rawashdeh, S., Algunmeeyn, A., & Saraya, A.A. (2023). Competency in nursing practice: a concept analysis. *BMJ Open* 13, e067352. doi:10.1136/bmjopen-2022-067352

Nabizadeh-Gharghozar, Z., Alavi, N.M., Ajorpaz, N.M. (2021). Clinical competence in nursing: A hybrid concept analysis. *Nurse Education Today* 97, 104728. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104728

Pijl-Zieber, M., Barton, S., Konkin, J., Awosoga, O., & Caine, V. (2014). Competence and competency-based nursing education: Finding our way through the issues. *Nurse Education Today* 34(5), 676-678. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.09.007

Rossi, S., Bagnasco, A., Barisone, M., Bianchi, M., Bressan, V., Timmins, F., Pellegrini R., Aleo, G., & Sasso, L. (2020). Research awareness among children's nurses: An integrative review. *Journal of Clinical Nursing* 29(3-4), 290-304. doi: 10.1111/jocn.15068.

Sairaanhoitajat.fi. *Opiskele sairaanhoitajaksi*. https://sairaanhoitajat.fi/ammatti-ja-osaaminen/opiskele-sairaanhoitajaksi/

Ylimäki, S., Oikarinen, A., Kääriäinen, M., Holopainen, A., Oikarainen, A., Pölkki, T., Meriläinen, M., Lukkarila, P., Taam-Ukkonen, M., Tuomikoski, A-M. (2022). Advanced practice nurses' experiences of evidence-based practice: A qualitative study. *Nordic Journal of Nursing Research* 42(4), 227-235. https://doi.org/10.1177/20571585221097658